

» **Minna Maijala, Dos., FT, KT**

toimii saksan kielen lehtorina Turun yliopistossa

vässä, tulkitsevas-
käyttäisi peittoavan
kimiseen yllyttävät
pitäisi yhä olla tilaa
n.

erón, L. 2018. Don't throw
is on the effects of reading
tional Research Review 25,
18.09.003.

akodeissa ei ole enää sijaa
ltsingin Sanomat 14.7.2018.
0005290077.html (Luettu

T using and reading litera-
in PISA studies, Jyväskylä:
ulkaisut/julkaisuluettelo-1/
2018.)

atopuro, J. 2017. Lukutaito
lukutaitotutkimus (PIRLS
keskus.

Leino, K. & Nissinen K. 2018. Teoksessa J. Rautopuro & K. Juuti (toim.)
PISA pintaa syvemmältä. PISA 2015 Suomen päärapotti. Kasvatus-
alan tutkimuksia 77. Suomen kasvatustieteellinen seura.

Mangen, A. 2016. What hands may tell us about reading and writing.
Educational theory 66 (4), 457–477.

Mangen, A., Walgermo, B. R. & Brønneck, K. 2013. Reading linear texts
on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension.
International Journal of Educational Research 58, 61–68.

Martin-Beltrán, Tigert, J, Madigan Peercy, M., Silverman, R. 2017. Using
digital texts vs paper texts to read together: Insights into engagement
and mediation of literacy practices among linguistically diverse stu-
dents. *Intern. Journal of Educational research* 82, 135–146. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2017.01.009>.

Saari, A., & Säntti, J. 2018. The rhetoric of the 'digital leap' in Finnish ed-
ucational policy documents. *European Educational Research Journal*,
17(3), 442–457. <https://doi.org/10.1177/1474904117721373>

Sikora, J., Evans, M. D. R. & Kelley, J. 2018. Scholarly culture: How
books in adolescence enhance adult literacy, numeracy and technol-
ogy skills in 31 societies, *Social Science Research*, 2018, <https://doi.org/10.1016/j.ssresearch.2018.10.003>.

Tarvainen, V. 2016. Neljäluokkalaisten kokemuksia kirjan formaatin
vaikutuksesta lukukokemukseen ja lukuintoon. 100-vuotiaan Suo-
men uusi lukutaito.-hanke. Helsinki: Lukukeskus.

Wallius, A. 2018. Laaja tutkimus: kodin täysi kirjajhyly antaa lap-
selle elinikäistä etua. *Yle-uutiset* 15.10.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10455994>. (Luettu 12.11.2018.)

Aitoa vuorovaikutusta vieraan kielen oppitunnilla

Minna Maijala

Vieraan kielen oppitunnilla opitaan vieraasta kielestä ja samalla käytetään sitä. Uusien peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden vieraan kielen työtappoihin liittyvissä tavoitteissa kehoitetaan käyttämään kohdekieltä ”aina kun se on mahdollista” (POPS 2014, 358). Kohdekielen käyttö on yksi kielten opettajan keino tuoda kohdekielinen kulttuuri mukanaan oppitunnille. Tässä artikkelissa käsitellään sitä, miten vieraiden kielten oppitunnilla voi edistää aitoa vuorovaikutusta kohdekiellellä ja miten opettajan oma kielenkäyttö vaikuttaa kielten oppimiseen. Tämän lisäksi pohditaan kohdekielen käytön merkitystä kielitietoisuuden herättelyssä ja sen kasvun tukemisessa.

Vieraan kielen tuplarooli

Vieraan kielen oppitunnilla vieraalla kielellä on ”tuplarooli” eli se on sekä opetuksen sisältö että opetuksen väline. Luokkahuone on eräänlainen vuorovaikutuksen ”mikrokosmos”, jossa opettajan toiminnalla ja kielenkäytöllä on suuri vaikutus. Luokkahuone on ikään kuin kohdekuulttuurin edustusto. Salliva ilmapiiri ja hyvä vuorovaikutus oppilaiden ja opettajan kesken luo oppilaille turvallisuuden tunnetta. Näin syntyy myös oppimisessa tärkeä luottamus oppilaiden ja opettajan välille. (Oxford 2001, 86–87.) Luottamuksellisessa ilmapiirissä

keää, että opettaja näyttää esimerkkiä ja käyttää itse mahdollisimman paljon kohdekieltä luokassa. Vaikka opettajan rooli on viime vuosikymmenten aikana konstruktivistisen oppimiskäsityksen myötä muuttunut oppimisen ohjaajaksi, perustuu opetuksen vuorovaikutus edelleenkin suurelta osin opettajan puheeseen. 2000-luvun alkupuolella ilmestyneessä tutkimuksessa (Bonnet 2002) selvitettiin oppilaille ja opettajille

suunnatun kyselyn kautta kahdeksan Euroopan maan kielten opettajien kohdekielen käyttöä englannin oppitunnilla. Tutkimuksen tuloksista kävi ilmi, että suurin osa eurooppalaisista eng-

Mark your calendar
4-7 August 2019
Look for more on the website

International Literacy Conference
70th anniversary –
&
European Conference on Literacy

an uuden lukuvuoden kynnyksellä elokuussa 2019!
tta ensimmäisestä pohjoismaisesta konferenssistamme.
juhlistetaan sekä 18. Pohjoismaista että 21. Euroopan

ntä ryhmitöitä teh-

n

uksen kannalta on myös kuunnella ja kielten oppimismä kieli on tärkeä ja se muodostaa kuulemaa kiellettiin 1970-luvun ymmärrettävän (engl. *comprehension*) kielten opetuksen tunnilta opet-aisesti sekä tiedon (1995, 16, 27). Tutkielten opettajista mukaan, esimerkiksi, puhumalla koalla sanastoaan ja (117). Näin ollen kieltään sopeuttaniukan oppijoiden mioivat sen, mitä mukauttaminen een yksinkertaisen kuitenkin pu-sten oppimiskohkehottavat kielten kielisen puheensa (sim. Ellis 1985). aja vaihtaa kieltä

kesken oppitunnin oppijoiden taitotason mukaisesti, esimerkiksi opettaja voi selittää oppijan äidinkielellä vaikeita kielioppiasioita. Se, miten opettaja vaihtaa kieltä opetuksessa, riippuu usein tehtävän vaikeustasosta, kohderyhmästä, opettajan käsityksestä opetuskielestä ja oppilaiden käsityksestä opetuskielestä. Opettajan kielen käyttö on yksi keino auttaa ja tukea oppijaa.

Kielten oppikirjoissa ja muissa opetusmateriaaleissa käytettävä kieli vaikuttaa oleellisesti luokkahuoneen vuorovaikutukseen (näin esim. Guerretaz & Johnston 2013). Kielten opettajan on usein tukeuduttava oppimateriaalissa käytäviin ilmauksiin, jotta oppija pysyisi paremmin kärryllä. Oppikirjasta varsinkin aloitteleva kielten opettaja voi saada apua, miten ohjeita annetaan luokkatilanteessa kohdekielellä ja miten kieli sopeutetaan hieman oppijan tason yläpuolelle. Varsinkin aikuisille kielten oppijoille voi kielten tuntien vuorovaikutuksesta syntyä hyvin pinnallinen vaikutelma, koska opettajan ja oppilaan välille ei heti alkeisopetuksessa synny kohdekielellä syvempää keskustelua.

Kohdekielen käytöllä herätellään kielitietoisuutta

Kielitietoisuus on kaikessa yksinkertaisuudessaan huomion kiinnittämistä kieleen tai kieliin (ks. esim. van Lier 1995). Vaikka Suomen kielessä käytetäänkin termiä *kielitietoisuus*, on vieraan kielen oppitunnilla usein kyse siitä, että pohditaan kielten rinnakkaista yhteiseloa. Kielitietoisuutta voidaan siten kuvata sillaksi äidinkielen ja vieraan kielen välillä. Kielitietoisuus voi kaikes-

sa tarkoittaa kielten oppitunnilla kielten vertailua, keskustelua kielioppisäännöistä tai vaikkapa minitutkiimuksia kielellisistä ilmiöistä. Kielitietoisuuteen kuuluu myös oppijan oman kielen huomioiminen. Vieraan kielen didaktiikassa sillä tarkoitetaan oman äidinkielen ja kohdekielen välitilaa eli väliaikaista, kehityksessä olevaa kieltä, joka muuttuu ja kehittyy jatkuvasti oppimisprosessin aikana. Sille on ominaista esimerkiksi yksinkertaistettu kielioppi (esim. *we go school*). Nykykäsityksen mukaan kielten oppija on kulttuurienvälinen puhuja (engl. *intercultural speaker*, ks. esim. Wilkinson 2012) eikä syntyperäisen puhujan imitoija (näin myös Cook 1999, 203). Opettaja mahdollistaa sellaisten tilanteiden luomisen luokkahuoneeseen, joissa oppijat voivat käyttää vierasta kieltä. Omissa tutkimuksissani olen myös huomannut, että opiskelijat usein vaihtavat ryhmitöitä tehdessään kohdekielen omaan äidinkieleen heti kun opettaja tai kohdekieltä puhuva kielituutori ei ole läsnä (ks. Majjala, Pagèze & Hoskins 2018). Miten ohjata opiskelijat käyttämään vierasta kieltä myös kun he työskentelevät pareittain tai ryhmissä? Kohdekielen käytössä oppilaille on hyvin tärkeää kielellinen apu, jota he voivat saada opettajan materiaaleista, luokkahuoneen koristelusta, oppikirjoista ja muista opetusmateriaaleista.

Tavoitteena aito vuorovaikutus kohdekielellä!

Oppitunteja suunnitellessa opettajan on hyvä miettiä, miten oppija pääsisi useammin ääneen. Pari- ja ryhmitöiden kautta tämä mahdollistuu luonnollisesti. Oppilaat pitävät usein sanojen se-
littämistä käyttäen omia ilmauksiaan. Joskus

oppijoiden voi antaa 'höpöttää' omiaan luokassa, lukea tekstejä sorinalukuja tai vaikka olla 'omassa kuplassa' luurit päässä. Tärkeintä on se, että opettaja kiinnittää huomiota siihen, mitä oppilas tekee tunnilla: Pääsevätkö oppilaat puhumaan vai puhutko koko ajan itse? Vieraan kielen opetukselle on tyypillistä toiston huomattavan suuri osuus, koska sen merkitys on tärkeää esimerkiksi ääntämisen oppimisen kannalta. Jos tuntuu siltä, että kaikki oppilaat eivät pääse ääneen (varsinkin jos on kyse isosta ryhmästä), opettaja voi ottaa käyttöön kuorolauluksen. Tämä tosin vaatii opettajalta 'pokerinaamaa', mutta oppijat tottuivat siihen nopeasti. Yleensä lyhyet vastaukset ja sanonnat, joita käytetään usein tunnilla nopeasti, opitaan nopeasti.

Eleet, ilmeet ja kehonkieli täydentävät kohdekielen käyttöä. Kohdekielen käyttöä voi tehostaa näyttämällä konkreettisesti, mitä tehdään. Esimerkiksi kun pyydät oppilaita avaamaan kirjat/pädit, näytä itse mallia. Kun opettaja käyttää kohdekieltä luokkakielenä, oppilaiden kuuntelu- ja viestintätavat kehittyvät ihan huomaamatta. Opettaja voi mukauttaa puhettaan luokkatilanteessa siten, että opetuksellisesti tärkeä kieliaines on sopivasti esillä. Esimerkiksi kun opetellaan kellonaikoja, katsotaan kelloa usein. Kun puhutaan säästä, vilkaistaan aina vähän väliä pihalle. Tai kun opetellaan menneen ajan aikamuotoja, voidaan ottaa esille viikonlopun tapahtumat. Mitä enemmän opettaja käyttää kohdekieltä tai kehottaa oppilaita käyttämään sitä, sitä enemmän oppilaat käyttävät sitä myös keskinäisessä vuorovaikutuksessaan. Opettajan on hyvä pitää mielessä, että oppijat osaavat ilmaista itseään

itä on opetettu eli
in asiaa, opettajan
a.

kohdekieltä aina
sim. tervehdykset,
teeksipyyntö, ai-
ettajana mukautan
sankielisessä maa-
kustamme. Kielten
ilailta, että he esit-
jalle kohdekielellä,
okkahuonerutiinit
ielellä, esimerkiksi
Opettajan kannat-
ahtumiin, esimer-
en vaihtelu, kysy-
pyyntö, kiitokset,
ut jne. voi hoitaa
ös kohdekielelle ja
elutapojen käyttö
elu, nimien käyttö.
oiden kanssa har-
aiden kulttuurille
omme saksaksi toi-
vat opettajaa *Frau*

Maijalaksi ja opettaja puhutteli vastaavasti opis-
kelijoita *Frau/Herr Virtanen* tms. Kohdekielen
käyttö tuo eksotiikkaa tilanteisiin!

Kirjallisuus

- Bonnet, G. (toim.) 2002. The assessment of pupils' skills in English in eight European countries 2002. A European project. Saatavissa: <http://www.eva.dk/projekter/2002/evaluering-af-faget-engelsk-i-grundskolen/projektprodukter/assessmentofenglish.pdf> [27.8.2018].
- Ellis, R. 1985. Understanding Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, R. 2012. Language Teaching Research and Pedagogy. Hoboken, NJ, USA: Wiley.
- Cook, V. 1999. Going Beyond the Native Speaker in Language Teaching. TESOL Quarterly 33, 2, 185–209.
- Guerrettaz, A. M. & Johnston, B. 2013. Materials in the classroom ecology. The Modern Language Journal, 97/3, 779–796.
- Johnson, K. E. 1995. Understanding Communication in Second Language Classrooms. Cambridge: Cambridge University Press.
- Krashen, S. 1981. Second language acquisition and second language learning. Oxford: Pergamon Press.
- Majjala, M., Pagéze, J. & Hoskins, L. 2018. What happens when students do tasks? A comparative, reflective study of student-centred activities in foreign-language classrooms in higher education. Scottish Languages Review 34, 39–52.
- Oxford, R. L. 1990. Language learning strategies: what every teacher should know. New York: Newbury house publishers.
- Oxford, R. L. 2001. "The bleached bones of a story": learners' constructions of language teachers. Teoksessa M. Breen (toim.): Learner contributions to language learning. New directions in research. Harlow: Longman, 86–111.
- van Lie, L. 1995. Introducing Language Awareness. Harmondsworth: Penguin.
- Wilkinson, J. 2012. The intercultural speaker and the acquisition of intercultural/global competence. Teoksessa J. Jackson (toim.) The Routledge Handbook of Language and Intercultural Communication. New York: Routledge, 296–309.

Storyline S2-opetuksessa

Heini-Marja Pakula

Mikä storyline on?

Storyline on pedagoginen draamaprosessi, jonka oppilaat luovat opettajan laatimaan kehykseen. Opettaja kuljettaa juonta näytöksestä toiseen avainkysymyksin, joihin oppilaat vastaavat. Näin osallistujien luoma näytelmä on yhtäältä ainutkertainen luova prosessi, toisaalta opettajan suunnittelema ja ohjailma pedagogisesti tavoitteellinen kokonaisuus. Storyline on joustava menetelmä, joka soveltuu sekä yksittäisten aineiden ja teemakokonaisuuksien että eheyttävään ja aineita integroivaan opetukseen, johon se kehitettiin Skotlannissa 1960-luvun loppupuolella. Menetelmän kehittäjä, Steve Bell, käytti storylinea alun perin ympäristötiedon opetukseen, ja myöhemmin menetelmää on sovellettu monien aineiden opetukseen (Lindberg 2000), viime aikoina myös kielten opetukseen (Ehlers ym. 2006).

Storylinen toteutus

Storyline-tarina alkaa usein hahmojen luomisella. Kuvassa esimerkki suomalaisesta kaksilapsisesta keskiluokkaisesta ”ydinperheestä”.

Tehdään ”meidän katu” tai ”meidän kylä”, suunnitellaan ja toteutetaan talot pihoineen ja puutarhoineen ja niiden asukkaat. Talot hahmotellaan paperille tai pahville, väritetään, kiinnitetään seinälle ”friisiksi” (frieze). Henkilöt leikataan paperinukeiksi (puppets). Friisiin muodostuu ”meidän katu”, jonka varrella on kunkin talonomistajan talo. Katu ja sen asukkaat elävät storylinen tapahtumien myötä; taloja pannaan myyntiin, asukkaita muuttaa pois ja uusia tulee tilalle, järjestetään kaupunginosakokouksia, myyjäisiä ja puutarhajuhlia. Asetutaan yhdessä teollisuuslaitoksen tai vilkkaan tien rakentamista vastaan, kirjelmöidään kaupungille ja ratkaistaan myös pieniä ja isoja ongelmia.

Storylinen suunnittelussa tyypillinen työkalu on taulukko (storyline matrix), johon opettaja laatii storylinen rungon. Taulukko 1 esimerkki on mukailtu Sharon Ahlquistin esimerkistä (Ahlquist 2013, 50–51). Artikkelissa sovelletaan storylinea tehtäväpohjaiseen opetukseen (TBLT, Task-Based Language Teaching, ks. esim. Ellis 2003)

Storyline etenee episodista toiseen juonellise-